

Naturen i Gladsaxe

Gå på opdagelse i dine lokale naturområder!

Du behøver ikke at tage langt væk for at opleve spændende dyr, planter eller naturområder. De er i Gladsaxe - lige om hjørnet!

I det følgende kan du se en liste med en række eksempler på naturområder, dyr, planter etc., som du kan være heldig at se i Gladsaxe.

God fornøjelse i Gladsaxes natur!

Med venlig hilsen
Biodiversitetsgruppen i Foreningen Lokal Agenda 21 i Gladsaxe

c/o grønt IDÉcenter, Gladsaxe Hovedbibliotek,
Søborg Hovedgade 220, 2860 Søborg, Tlf. 39 57 69 20

NATUREN I GLADSAXE

**Gå på opdagelse i dine lokale naturområder!
Hvor mange af følgende har du set i Gladsaxe?**

Områder:

- Radiomarken
- Bagsværd Sø
- Gyngemosen og Høje Gladsaxe Parken
- Smør- og Fedt-mosen
- Aldershvile Slotspark
- Hareskovene
- Nybropynten
- Wergelandsparken
- Alléen af lindetræer på Søborg Parkallé

Planter:

- Hæg
- Rødel
- Skovfyr
- Skov-storkenæb
- Skavgræs
- Strudsvinge
- Kalmus
- Hedelyng
- Ægbladet Fliglæbe
- Brændenælde
- Bredbladet vejbred
- Gul iris
- Løgekarse

Svampe

- Fyrsvamp
- Grøn fluesvamp
- Karl Johan
- Kæmpe-støvbold
- Gul bævresvamp

Dyr:

Pattedyr

- Skimmelflagermus
- Halsbåndmus
- Mosegris
- Rådyr
- Muldvarp

Fugle

- Hvid vipstjert
- Landsvale
- Hvinand
- Mursejler
- Gærdesmutte
- Rødhals
- Sjagger
- Silkehale
- Tårnfalk
- Fasan

Padder, krybdyr og fisk

- Spidssnudet frø
- Skrubtudse
- Stor vandsalamander
- Sandart
- Brasen

Insekter

- Sct. Hansorm
- Græsrandøje
- Nældens takvinge
- Citronsommerfugl
- Blåfugl
- Gul engmyre
- Sølvfisk eller sølvkræ

Andre smådyr

- Mejer
- Sumpvindelsnegl
- Bænkebidder
- Skolopender alm.
- Vinbjergsnegl

Områder:

Radiomarken

I Radiomarken finder vi hele to af vore mest værdifulde naturområder. Radiomarkens ellesumpe er det største vildnis vi har i kommunen, hvor store områder fremstår som uberørte af menneskehånd. Her findes den sjældne sumpvindelsnegl, vi har også en fiskehejrekoloni her, lige som den sjældne lille flagspætte har ynglet. Indenfor skovene har vi et stort sletteagtigt område. Med græsning vil her være mulighed for at skabe overdrevs-natur med f.eks. sommerfuglen violetrandet ildfugl.

Bagsværd Sø

Bagsværd Sø er søen som hele Danmark kender som rosportens mekka. Men foruden sporten er her også store naturværdier. Vores kommunale ansvarsart hvinand har sine ynglepladser her, og den yndede sportsfisk sandart som har trivedes vældig godt i den temmelig uklare sø. I dag er der vandkvaliteten forbedret, og andre fisk som brasen, løje og gedde har bedre vilkår end før.

Gyngemosen og Høje Gladsaxe Parken

Disse områder er lidt uheldigt gennemskåret af motorvejen. Den nordlige del af Gyngemosen er dog sammen med Høje Gladsaxe Park et stort sammenhængende naturområde, som har stor værdi og en interessant karakter af overdrev. Her findes planter som stor skjaller, knopurt og bugtet kløver, og sjældne ynglefugle som græshoppesangeren. Der er gode cykle-muligheder tværs gennem HGP, så man nemt kan komme ud at opleve naturen.

Smør- og Fedt-mosen

Smør- og Fedtmosen er et helt specielt område som vi deler med Herlev Kommune. Vores del af moserne er meget frodige og skovprægede moser, men her er også det eneste sted i kommunen hvor vi finder orkideer, nemlig en stor bestand af ægbladet fliglæbe (m.fl?). Der er et væld af vandhuller med fredede padder og ynglefugle som troldand, og spændende vandplanter som bl.a. to arter af blærerod.

Aldershvile Slotspark

Aldershvile er velkendt for sin kulturhistorie, men rummer også unik natur. De åbne plejede områder har således det eneste lille lynghede-parti i Gladsaxe Kommune, foruden specielle overdrevs-arter som læge-ærenpris og liden klokke. Desuden finder vi ud mod søen et særligt oplejet skov-vildnis i et område som i sin tid blev indvundet fra søbunden. Det er området på den østlige del af Aldershvilepynten, hvor der findes et netværk af kanaler. Her er der ved i stort set alle nedbrydningsgrader og dermed livsbetingelser for et rigt dyreliv.

Hareskovene

Hareskoven er kommunens største skovområde, og til dagligt forvaltet af Naturstyrelsen. Gladsaxe-delen er på ca. 200 hektar. Her findes skovens almindelige dyreliv såsom rådyr, egern og ræv, og vigtige ynglepladser for mange flagermus ved Kobberdammene. Her er også ualmindelige planter såsom krans-tusindblad, krebseklo og kærmysse. Det var i Hareskovene – om end i den sydvestlige del – at Danmarks første fugleedderkopper blev fundet i 1912.

Nybropynten

Nybropynten eller Nybro Åmose er et af de mere ukendte områder i vores kommune, et lille vildnis mellem Bagsværd Sø og Lyngby Sø. Hele pynten er en stor ufremkommelig elle-birke-sump med kun en sti udenom. Fra stierne kan man nyde udsigten udover begge søerne og se bl.a. Marienborg fra den smukke bro over Furesø-kanalen. I sumpen findes en række arter af star, bl.a. forlænget star.

Wergelandsparken

Om parken har Eva Molin fra Gladsaxe Byarkiv, Lokalhistorisk afdeling i en Søborgguide skrevet: Fra Runebergs Allé er der adgang til et lille, grønt åndehul, som strækker sig over til Wergelands Allé, og hedder Wergelandsparken. Ideen til parken fik Byplanafdelingen i slutningen af 1960'erne, hvor kommunen begyndte at opkøbe flere grunde med eller uden bebyggelser i Søborg. Grundene til Wergelandsparken blev erhvervet med overtagelse fra 1/1-1973. Tanken var at lave små parkanlæg rundt om i Søborg. Wergelandsparken kunne tages i brug i 1974.

Alléen af lindetræer på Søborg Parkallé

I forlængelse af Søborg Torv i retning mod sydvest mod vandlednings-stien finder man den smukke allé af lindetræer i tre rækker. Det er et langt sammenhængende forløb og om sommeren er det en oplevelse af gå fra stien langs med alléen og ind under det grønne bladhælv. Det grønne forløb ligger samtidigt tæt ved Søborg Hovedgade, så det er et eksempel på et af de mindre bynære grønne områder, som vi skal glædes over og værne om.

Planter:

Hæg

Det lille træ almindelig hæg pryder gadebilledet flere steder i Gladsaxe - især når de blomstrer i maj. Når de blomstrer, bidrager de udover udseendet og den søde lidt tunge duft også som kærkomment fødested for bier.

Den store busk eller det lille træ skulle have fået navnet hæg eller majtræ, fordi det blev brugt som hæk og blomstrer i begyndelsen af maj.

Rødel

I Gladsaxe er vi heldige at have den specielle naturtype ellesump - bl.a. i Radiomarken. Det er netop rødel, der er karakteristisk for ellesumpen, da det kan tåle at stå med rødderne i åbent vand en stor del af året. Rødel har sandsynligvis fået navnet idet veddet efter overskæring hurtigt får en rødlig farve. Det specielle ved blev i gamle dage anvendt til bl.a. fremstilling af træsko.

Skovfyr

Skovfyr er et af de få naturligt hjemmehørende stedsegrønne nåletræer i Danmark. De nuværende træer menes dog at stamme fra andre landes frøkilder. Skovfyrs nåle sidder parvis og er korte og stive. Barken ændrer sig efterhånden som træet vokser op. Skovfyr skulle kunne nå en højde på op

til 30 meter og en alder på 250 til 300 år. I øvrigt kan navnet Bagsværd i sin oprindelige form have betydet "*skråning med fyrretræer*".

Skov-storkenæb

De fleste af de kønne storkenæb er indførte til Danmark. Skov-storkenæb er vores egen, til gengæld er den sjælden og sårbar i hele landet! Det er en af de større storkenæb, med rødviolette blomster. Den blev registreret i den åbne del af Radiomarken i 2008 i forbindelse med kommunens kortlægninger af de beskyttede områder. Formentlig står den i skovbrynet over mod ellesumpen, hvor man kan prøve at gå på jagt efter den - mere viden om dens bestand er ønskelig.

Skavgræs

Padderokkerne er en gammel plantegruppe, der ikke har forandret sig ret meget gennem millionvis af år. Til padderokkerne hører skavgræs, der modsat de øvrige padderokker ikke har nogle sidegrene, så den ligner lidt grønne strå eller kviste, der stikker op af jorden. Den er ikke helt almindelig, men kan ses i betydelig mængde på landsiden af stien rundt om Bagsværd sø hvor stien drejer fra det lige stykke ved startbanerne og mod Bagsværdvej.

Strudsvinge

Denne kolos er en af de absolut største bregner i Danmark, opret med store finnedede blade og kan blive hele 1,5 - 2 m høj. Den har kun meget få oprindelige levesteder i landet, men da den pga. sin skønhed og vælde også er dyrket i haver, findes den forvildet i mange parker og lignende. Vores forekomst, i et område af Smørmosen, hører nok til sidstnævnte kategori, men det gør jo ikke planten mindre spektakulær at skue. Den findes efter sigende også i Aldershvile Slotspark.

Kalmus

Kalmus er en ganske speciel kulturplante. Den blev indført som lægeplante af munke tilbage i 1600-tallet. Planten findes kun hist og her – og det er kun hunplanter som findes i Danmark og dermed formerer den sig kun ved rodstængler! Det er en grøn sivlignende plante i sin egen familie, som er nærmest beslægtet med planter som kærmysse og ingefær. Dens særegne duft kommer frem ved slag på blomsterstandene, men det er den tørrede rod som er blevet brugt som lægemiddel allerede i oldtiden, mod smerter, bylder, hoste og anden dårligdom.

Hedelyng

Hedelyng er den plante som mere end nogen anden karakteriserer den romantiske danske (jydske) hede. Udover at være en vigtig del af den danske landskabshistorie, så er lyngplanterne også blevet brugt til tækning af huse, til strøelse i staldene og til brændsel. Vi har enkelte hedelignende partier i moseområderne i Smørmosen, og her kan man finde hedelyng. Og der er sågar en enkelt plet i den åbne del af Aldershvile Slotspark, hvor der er lyngplanter som har haget sig fast, og forhåbentlig kan de også bestå.

Ægbladet Fliglæbe

Vores kommune er ikke velsignet med mange arter orkideer, vi har kun nogle få fund af arterne skov-gøgeurt og skov-hullæbe. Men en orkide har vi dog i rig

mængde, og det er ægbladet fliglæbe. Den er karakteriseret ved en høj, slank blomsterstængel med små gullige blomster. Den findes i en kæmpe bestand i Smørmosens nordlige dele, hvor der er mest bevokset med løvtræer, og kan her dække hele skovbunden. Fra Smørmosen har den også bredt sig ind i Fedtmosen de senere år.

Brændenælde

Planten vi alle kender. Den er udbredt i mange lande, og brugt helt tilbage før vores tidsalder. Brændenælden er værtsplante for sommerfuglelarver som nældens takvinge, admiral og dagpåfugleøje. Plantens små nåle giver den kendte effekt med vabler eller svie. Plantens saft kan dog selv ophæve denne virkning. Brændenælde har gennem årene været brugt til meget nyttigt som f.eks. fremstilling af tøj og reb samt til plantefarvning. Det er en kendt lægeurt, og den skulle generelt være meget sund at spise.

Bredbladet vejbred

En af de mest almindelige vilde planter er bredbladet vejbred med de ægformede blade og aks hvor frøene sidder tæt. Den er f. eks. meget almindelig i vejkanter. Frøene på deres karakteristiske aks/stængler gives f.eks. til stuefugle og andre dyr. Nybyggerne i Amerika medbragte disse planter, og ved fugtigt vejr svulmede frøene op blev spredt da de klæbede sig til fodsåler og dyr, de fik derfor tilnavnet "hvid mands fodspor". Bladene blev bl.a. brugt som plaster, ligesom planten også er kløestillende.

Gul iris

Den flerårige sumpplante på ca. 60-100 cm vokser typisk i rørsump og på våde enge. Gul Iris spredes ved frø, som kan flyde og derved sprede sig over et stort område. Planten ses i blomst i bl.a. radiomarkens vådområder i juni og juli. Bladene er linieformede 10-30 mm brede med en frisk grågrøn farve på begge sider. På den let grenede stængel bærer hver gren en enkelt blomst. Gul iris er tilpasset sumpforhold, da både blade og stængel har luftkanaler, der kan lede ilt til rødderne.. Den har en slægtning – sværd iris - der vokser i haverne.

Løgekarse

Løgekarse er en toårig urt der bliver ca. 50-100 cm høj. De grønne blade er hjerteformede med groft tandede bladrande. Den blomstrer fra maj til midt i juni med sine smukke hvide blomster. Planten vokser ved skov, krat, hække og i haverne.

Løgekarse blev tidligere brugt som medicinplante, senere blev den vist mest betragtet som ukrudt og så er den nu igen kommet "ind i varmen" på grund af sin fine smag, der minder om hvidløg.

Den lille sommerfugl aurora lægger sine æg på denne plante.

Svampe

Fyrsvamp

Det rigtige navn er vist tøndersvamp, men mange kender den som en grålig eller brunlig svamp, der danner "halvtæg" på især stammer af bøg og birk og som bl.a. er kendt fra brugen i juledekorationer. Navnet fyrsvamp stammer antageligt

fra, at en substans fremstillet af svampen tidligere er brugt ved optænding, da den fænger meget let.

Hat-oversiden bliver meget hård efter et par år, og svampen kan blive adskillige år og meget stor. Mange bøge er sikkert inficeret med svampen, men der dannes åbenbart først frugtlegemer, når træet bliver gammelt eller svækket.

Grøn fluesvamp

Den velkendte røde fluesvamp overgår i giftighed af flere andre fluesvampe bl.a. grøn fluesvamp, som man typisk ser fra august til oktober. Grøn fluesvamp er Danmarks almindeligste fluesvamp, men også den giftigste, der angiveligt har ført til døden herhjemme. Hverken madlavning/opvarmning, tørring eller mavesyre beskytter. Og der er ingen modgift! Både grøn fluesvamp og hvid fluesvamp (der også er dødeligt giftig) findes f.eks. i Hareskoven.

Det bør nok tilføjes, at navnet grøn fluesvamp kan vildlede, for farven kan variere meget, så pas godt på!

Karl Johan

Svampen kaldes også for spiselig rørhat, for spiselig er den, med en mild og nøddeagtig smag. Den kan både spises rå, ristet eller kogt, eller den kan tørres eller nedfryses. En af dem, der holdt meget af svampens smag var den svenske konge Karl XIV Johan, som svampen har fået navn efter.

Svampen kan blive ganske stor og har en brun eller gråbrun lidt fedtet overflade, mens de fine helt runde rør ses tydeligt på undersiden. Karl Johan findes i Gladsaxe bl.a. i Hareskoven, men især unge eksemplarer af svampen kan forveksles med unge eksemplarer af galde-rørhat, så husk at tjekke flere kendetegn inden du går på svampejagt og spis kun de svampe, du er helt sikker på.

Kæmpe-støvbold

Der er vist ikke umiddelbart forvekslingsmuligheder mellem kæmpe-støvbold og andre arter. Svampen er i sin omkreds kugleformet eller uregelmæssig og set fra siden lidt fladtrykt og kan nogle steder blive meget stor – helt indtil 60 cm i diameter, måske mere! Den er først helt hvid, men bliver siden brun. Når sporene modner, bliver svampen brun indvendig, og siges da at få en konsistens som en gammel støvet skumgummimadrass. "Støvet" dvs. sporerne frigøres, når væggen på oversiden af frugtlegemet falder hen.

Kæmpe-støvbold er i Gladsaxe bl.a. set i Fedtmosen, men kan også findes i gamle græsplæner o.l.

Gul bævresvamp

Kender man ikke svampen, så kunne man næsten tro, at nogen havde spildt noget, der var halvstørknet til en geleagtig gul til orange uregelmæssigt foldet/kruset masse. Men hvis det er på dødt ved af løvtræer, så er det altså meget sandsynligt gul bævresvamp. Omfanget er måske 2-10 cm og højden 1-5 cm.

Det er ikke kun udseendet, der er lidt specielt, men svampen er faktisk en parasit på forskellige arter af barksvampe dvs. den trænger ind i andre svampes celler og optager næring. Ser man godt efter kan man således ofte finde barksvampe nær gul bævresvamp. Svampen findes i hele landet i skove, haver, krat og levende hegn.

Dyr

Pattedyr

Skimmelflagermus

Vi har mange flagermus i kommunen, og de er alle fredede og beskyttede. Men skimmelflagermus er den eneste man kan høre.

Når skimmelflagermus søger fra det åbne land til byområder, er det bl.a. for at overvintre i bygninger. Når de trækker til bymæssige områder om efteråret kan mange mennesker høre den dybeste del af hannernes sang som nogle korte højfrekvente regelmæssige "tik-tik-tik..." under dens "sangflugt".

Flagermus er følsomme overfor forstyrrelse under vinterdvalen, så lad dem endelig i fred på lofter og i mursprækker og ventilationskanaler.

Halsbåndmus

Det er den største af de ægte mus, der kendes på de store ører og øjne og en lang hale. Halen er – modsat skovmusens - længere end hovedet og kroppens samlede længde. Halsbåndmusen har en hvid underside på nær et brunt bånd foran forbenene.

Halsbåndmusen spiser både planteføde og dyrisk føde. Arten er overvejende nataktiv og når de kommunikerer med artsfæller er mange af lydene ultralyd, som mennesker ikke kan høre.

Den er fredet, men kan "reguleres" som skadevoldende vildt.

Mosegris

Mosegrisen er en gnaver i familie med studsmusene som f.eks. markmus - og så er den vegetar. Så det er på flere måder uheldigt at nogle kalder den vandrotte. Den er tilknyttet vådområder, men kan også optræde i tørre områder som f.eks. haver, hvor den kan gøre skade. Ikke desto mindre er den en naturlig del af naturen, dens svømmefærdighed og gangsystemer er ganske imponerende og i skovområder er den måske endda et gavndyr, som byttedyr for flere rovdyr. Den findes adskillige steder i Gladsaxe, men det er nok de færreste, der har set den.

Rådyr

Ikke blot i hareskoven, men også i haver og rekreative områder kan man være heldig at se det graciøse rådyr - Danmarks mindste hjort. Det vejer faktisk ikke mere end omkring 20-30 kg. De senere års nedgang i rævebestanden p.g.a. skab formodes at være medvirkende til rådyrets fremgang i de senere år. Desværre menes rådyrene også at være den vigtigste blodkilde for den lille mide skovflåten, der kan overføre sygdomme til mennesket. Så "ingen roser uden torne".

Muldvarp

Muldvarpen hører til gruppen af insektædere og findes de fleste steder i Danmark. Det er et af de mest særprægede dyr i vor fauna. Den har en speciel kropsform med skovlformede forlemmer, har sort pels og er ca. 15-18 cm lang, vejer blot 70-100 gram og tilbringer det meste af tiden under jorden i et gangsystem med sove- og ynglereder.

Den er næsten blind, men dufte- og følesansen er meget veludviklede.

De karakteristiske muldskud kan være generende for dyrkning af jorden, såvel i landbruget som i vores haver.

Fugle

Hvid vipstjert

Den lille slanke sort-hvide fugl med den lange hale er til åbne områder og ikke i tæt bebyggelse eller tæt skov. Den ses ret ofte i industrikvartererne i Gladsaxe, hvor den måske i betonen kan finde en erstatning for de hulheder i stenvægge som den i naturen gerne benytter. Når den samler føde på jorden kan man se dens hale ("stjert") vippe op og ned. Den leder fortrinsvis af insekter og andre smådyr og må derfor trække til de varme lande om vinteren.

Landsvale

Den fugl, der pryder Gladsaxes byvåben er netop Landsvalen. Byvåbnet er fra 1948 og måske har den opadstigende landsvale været symbol på den oprindelige landkommunes hastige vækst. Landsvalen kendes bl.a. på sin hale med de lange ydre halefjer og den rødlige pande- og strubeplet.

Et sted at se landsvalen er ved Regattapavillonen hvor landsvalerne har reder i rospøstens bådlader. Vi skal værne om bestanden hvis vi skal undgå helt at miste landsvalen som ynglefugl i Gladsaxe.

Hvinand

Ved Nydam og visse steder i Bagsværd Sø kan man være heldig at se hvinanden, som Gladsaxe blev tildelt som "ansvarsart" da amterne blev nedlagt. En del hvinænder gæster Danmark, men kun få af ænderne yngler her i landet – 2007 skulle tallet være ca. 100 par.

Hannen er lettest at kende på sine sort-hvide farver og den hvide plet på siden af det sortgrønne hoved. Den lille dykand yngler i hule træer eller redekasser og navnet menes at stamme fra den hvinende lyd vingerne giver under flugten.

Mursejler

Fuglen kan ligne en svale, men ser modsat svalerne ensfarvet mørk ud og flyver typisk højere end svalerne. Vi ser dem ofte nær bymæssig bebyggelse da de bl.a. yngler på høje etageejendomme. I Gladsaxe ses ofte flokke af mursejlere flyvende højt oppe mens de udstøder deres sommerlige skrig.

Mursejleren er ekstremt tilpasset livet i luftrummet og siges endda at kunne sove i luften, dens korte ben er til gengæld ikke meget anvendelige.

Gærdesmutte

Fuglekongen er Danmarks mindste fugl, men gærdesmutten er den næstmindste med en vægt på bare 8-13 gram. Den brunlige lille fugl kendes bl.a. på sin korte hale, der ofte peger lige opad. Gærdesmuttens rede er kugleformet og kan bl.a. findes i større haver og parker. Gærdesmuttens kraftige sang kan også høres om vinteren, hvor den ligeledes forsvaret sit territorium.

Netop vinteren er en udfordring for gærdesmutter, der p.g.a. deres lille størrelse og føde af insekter og lign., som kan være vanskelige at finde om vinteren.

Rødhals

Rødhalsen ses ofte i vore haver, hvor den kendes på den rustrøde hals. Bugen er hvidgrå og ryg og vinger gråbrune. Rødhalsens føde består af insekter og edderkopper og den følger tit efter en, når man graver i jorden.

Sangen er kraftig og meget smuk og den synger hele året og også i mørke. Den yngler helst i løv- og blandskov med rig underskov. De danske fugle overvintrer i Vest- og Sydeuropa og dem vi ser her om vinteren kommer fra Norden. I milde vintre bliver hannerne i Danmark.

Sjagger

Sjaggeren begyndte først at yngle i Danmark i 1960'erne.

Sjaggeren er en kraftigt bygget drosselfugl på størrelse med en solsort, men med gråt hoved, gulligt bryst med pileformede pletter, hvid bug, mørkebrun ryg og grå overgump.

Sjaggerens hæse advarselskald "sjak-sjak-sjak" (der er set beskrevet som lyden af en stor hæksaks), må formodes at have inspireret til dens danske navn. Både sjaggerens adfærd og fødevalg minder meget om solsortens.

Silkehale

I vinterperioden kan man flere steder i Gladsaxe se den utrolig smukke silkehale. For om vinteren lever silkehalen helst af rønnebær, men kan dog også spise frugt f.eks. æbler, når bærrerne er spist op. Det gør ikke noget at bær m.v. er gærede, for den kan nedbryde alkohol meget hurtigt. Silkehalen kendes på en stor top på hovedet, røde og gule felter på hale og vinger samt sort "hagesmæk" og "ansigtsmaske". Den er en anelse mindre end stæren, men minder meget om denne i flugten. Deres fine lyd minder om små ringende sølvklokker.

Tårnfalk

Den smukke røde tårnfalk er en af mest almindelige rovfugle i Danmark (mere almindelige er sandsynligvis kun musvågen og spurvehøgen).

Hannen har grå hoved, rødbrune ryg og lysegrå hale med sort endebånd, mens hunnen mangler de klare grå farver. Tårnfalken er en åbentlandsfugl der som regel er tilknyttet græsarealer og heder, hvor den jager mus og andre smådyr. Det er den rovfugl som "muser" allermest, dvs. hænger på udkig i luften på svirrende vinger. I Gladsaxe kommune yngler den bl.a. på den tidligere TV-bys bygning og ved Lyngby Radio.

Fasan

Fasan er en hønsefugl af hønsestørrelse. Den voksne han (kokken) kendes let på røde hovedsider på et blåviolet skinnende hoved, der ofte afgrænses fra fasan-kokkens øvrige brunlige spraglede krop af en hvid halsring. Voksne individer af både han og hun kendes også på de meget lange haler.

Om foråret etablerer fasan kokken et territorium der markeres ved at kokken skogrer dvs. udstøder en kraftig galen efterfulgt af brummende slag med vingerne. Fasanen er indført til Danmark fra Kina.

Padder krybdyr og fisk

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er langt mere sjælden end butsnudet frø og spidssnudet frø er på habitatdirektivets bilag IV. Det vil sige at ikke "blot" frøen men også dens levesteder skal beskyttes. De er forskelle i butsnudet og spidssnudet frøs biologi, men de er svære at skelne, så de kan kun med sikkerhed skelnes fra hinanden på fodrodsknuden på bagfoden.

I Gladsaxe har vi den i flere søer, bl.a. i Radiomarken og Smør- og Fedtmosen. Der er også blevet lavet særlige passager i den gamle TV-by i Gyngemosen, i håb om at frøerne stadig vil benytte de samme vandhuller.

Skrubtudse

Om natten eller i mørkt og regnfylt vejr kan vi støde på skrubtudsen. Den virker måske lidt ubehjælpelig og kluntet, men er et godt nyttedyr i Gladsaxes haver ved bl.a. at spise snegle. I vandhuller kan dens æg skelnes fra frøernes ved at de lægges i lange strenge i stedet for i klumper.

Skrubtudsen er måske årsagen til betegnelsen "Tudse gammel", for ganske vist er dødeligheden blandt tudser givetvis vældig høj, men hvis en skrubtudse er heldig, så kan den blive helt op mod 50 år.

Stor vandsalamander

Den største af salamandrene er ligesom spidssnudet frø særligt beskyttet iflg. Lovgivningen. På landsplan er stor vandsalamander gået tilbage i antal på grund af forurening og udsætning af fisk og ænder i vandhuller. Den smukke padde kan blive 10-16 cm lang og findes i mange rene små vandhuller i Gladsaxe f.eks. i Radiomarken, Gyngemosen og Smør- og Fedtmosen.

Stor vandsalamander kendes bl.a. på den vortede hud, mens hannen i yngletiden har en høj, savtakket kam på ryggen. Bugen er svovlgul/orange med store, sorte pletter.

Sandart

Fisken kan ligne en krydsning mellem en gedde og en aborre, men hører til aborrefamilien. Den har en forholdsvis lille mund, men en forreste rygfinne med stive finnestråler ligesom aborre. Sandarten trives godt i søer med forholdsvis uklart vand dvs. med mange planktonalger. Sandart foretrækker at jage sit fiskebytte i det åbne vand udenfor plantebælterne. Bagsværd Sø har tidligere huset en bestand af store flotte fisk. En fiskedød blandt sandart satte en stopper for fiskeriet efter dem, men bestanden skulle være på vej op igen.

Brasen

Brasen er højrygget og sammentrykt med ret store nærmest messingskinnende skæl dækket af et ret kraftigt slimlag og den har mørke finner. Til kendetegnene hører, at basis af gatfinnen er længere end rygfinnen. Munden på brasen kan "skydes ud" så den stående skråt i vandet kan "støvsuge" blødt bundmateriale med smådyr op og filtrere smådyrene fra. Derved kan den rode op i søbunden og hører også til de fisk, der kan æde dyreplankton. Ingen af delene er specielt heldigt hvis man ønsker en klarvandet sø.

Insekter

Sct. Hansorm

Trods navnet er det i virkeligheden en bille og den er speciel ved at især de voksne hunner kan frembringe et lys, der er synligt om natten. Den vingeløse hun benytter lyset til at tiltrække hanner. Som navnet indikerer, er det især nætterne omkring Sct. Hans man kan være heldig at se den. I Gladsaxe findes den vist kun ved stien gennem Smørmosen, der går fra tunnelen under motorvejen og ind mod folden med hestene. På denne strækning kan man se dem i vegetationen omkring stien, som det derfor er meget vigtigt ikke at klippe før den spændende bille har sørget for slægtens videreførelse.

Græsrandøje

Denne randøjeart menes at være den mest almindelige dagsommerfugl i Danmark! - og den kan ses i kommunens grønne områder. Som navnet antyder findes den på steder med højt græs. Det er mindre dagsommerfugl med et vingefang på 42-52 mm hvor hunnerne er størst. Udseendet kan variere, men forvingens underside er hos begge køn orange med en øjeplet nær vingespidsen, mens farven på undersiden af bagvingen går fra mørk inderst til lys yderst. Larven er grøn og har kløftet bagende. Den lever oftest på græsser og halvgræsser.

Nældens takvinge

Mon ikke alle har set nældens takvinge - den meget almindelige lille sommerfugl med et vingefang på 40 – 52 mm og med meget stærke og smukke farver. Den er endda udnævnt til at være nationalsommerfugl her i landet. Nogle af de danske arter af sommerfugle overvintrer som voksne. Det gælder f.eks. dagpåfugleøje og citronsommerfugl og så netop nældens takvinge. Den kan f.eks. overvintrere i kældre og på kølige lofter. Allerede i marts vågner de første individer og kan ses flyvende. Æggene lægges på undersiden af nældeblade og senere dør den voksne sommerfugl.

Citronsommerfugl

Årets tidligste sommerfugl i Danmark er citronsommerfuglen. Den kommer ud af vinterdvalen allerede i begyndelsen af marts. Hannen af citronsommerfuglen er let at kende. Den er strålende gul - hunnen er mere afdæmpet grønhvid og kan på afstand forveksles med kålsommerfugl. Både han og hun kendes dog på vingernes små orange midtpletter og på den meget kantede vingeform. Vingefanget er 51 – 60 mm.

Den lægger æg i maj på enten tørst eller vrietorn og larven klækkes efter ca. en uge. Den lever af tørstetræets blade hvor den gnaver ovale huller.

Blåfugl

Blåfugl er en af de livlige små dagsommerfugle vi har i kommunen. Den er meget køn når den vimser rundt, hannen med sin stærkt skinnende blå farve, hunnen i mange variationer over mørk brun med orange pletter til lys blå som hannen og begge med et vingefang på 25-33 mm. Dens larver lever på ærteblomstrede planter f.eks. kløver. Den findes f.eks. i Høje-Gladsaxe-parken, hvor man ofte vil kunne se den på siderne af højdedraget der rummer kratersøen/Bøgebjerg-

hullet. Almindelig blåfugl træffes typisk fra maj til september, får sædvanligvis to kuld om året og kan både overvintre som larve og som puppe.

Gul engmyre

Næsten hele året lever de gule engmyrer skjult, men det gør ikke deres biologi mindre interessant! Ligesom andre myrer lever gul engmyre i komplicerede samfund, men den gule engmyre skaffer sig føden ved at holde husdyr! Den væsentligste føde får des således fra rodlus - eller rettere disses sukkerholdige ekskrementer fra den plantesaft, som rodlusene har indtaget. Den gule engmyre ses ofte på strandoverdrev, men den findes også enkelte steder i Gladsaxe hvor dens knolde eller tuer ses dækket med græs- (eller gyldenris!).

Sølvfisk eller sølvkræ

De allerfleste kender nok de aflange sølvskinnende insekter der er ca. en centimeter lange og med et par lange antenner og tre lange haletråde.

De er uskadelige for mennesker og dyr og ses oftest i badeværelset.

Deres udvikling er simpel, fra æg klækkes sølvkræungerne, der ligner deres forældre, bortset fra størrelsen.

De første sølvkrælige insekter var på banen for omkring 300 millioner år siden, så sølvfisk/sølvkræ er en slags "ur-insekter" og nærmest at betragte som levende forsteninger. Et vellykket design må man vel sige – og respekt for det!

Andre smådyr

Mejer

Mejere bliver ofte fejlagtigt kaldt for stankelben, men mejere hører til den gruppe dyr, der hedder spindlere og som også rummer edderkopper og midermens stankelben er insekter med 6 ben og vinger. Mejere er dog heller ikke edderkopper – på trods af de otte meget lange ben. Man kan bl.a. se det på, at kroppen modsat edderkobberne ikke er opdelt i hoved/forkrop og bagkrop. Lidt respektløst er mejere derfor blevet betegnet som bussemænd med ben på! Mejere kan som firben afstøde et ben, som i nogen tid stadig kan bevæge sig og derved måske fange opmærksomheden fra en forfølger, så dyret kan slippe væk.

Sumpvindelsnegl

Denne snegl er en lille bitte landsnegl, der lever på våde lokaliteter. Den er sjælden i Danmark, og beskyttet efter EU-habitatdirektivet. Sneglehuset er blot 2,2 til 2,7 mm langt! - og dermed så lille at sneglen kan spredes ved flyvende birkefrø. Den kræver stor luftfugtighed, og vi har den i de store ellesumpe i Radiomarken, hvor den ser ud til trives. Der findes adskillige arter af vindelsnegle i Danmark, og de er meget svære at skelne fra hinanden – nogle kan f.eks. skelnes på detaljer ved sneglehusets særdeles lille åbning - så det kan også tænkes, at der er flere sjældne arter i Radiomarken.

Bænkebidere

Der findes adskillige arter af bænkebidere i Danmark. Bænkebidere er krebsdyr der engang har forladt havet. De er stadig afhængige af vand, og kan ikke leve,

hvis det bliver for tørt, da mange arter stadig ånder med en form for gæller, der skal holdes fugtige.

Bænkebidere spiser halvt nedbrudte blade, grene, træstubbe og træstykker og er vigtige for nedbrydningen af de døde plantedele i skovbunden.

Æggene bæres på hunnens mave i en lille væskefyldt rugepose. Når ungerne kommer ud af æggene, ligner de deres forældre - blot er de meget mindre.

Almindelig skolopender

En skolopender har en 2-3 cm lang, tynd, fladtrykt og leddet krop. Skolopenderne har ét par ben på hvert led modsat de ægte tusindben, der har to par på hvert led. Skolopenderen er et rovdyr, der jager om natten (hvor det er fugtigt) – og spiser f.eks. orme, larver og andre smådyr. De kan nå byttet næsten overalt da de er hurtige og flade – og så kan de i øvrigt løbe lige så hurtigt forlæns som baglæns.

En skolopender bider sit bytte med kraftige giftkroge under hovedet, men den kan ikke bide gennem menneskehud. I øvrigt spiser skolopenderne også lejlighedsvis f.eks. visne blade.

Vinbjergsnegl

Det er en af vores største snegle, med et mat hus, der er bleggult, gråligt eller brunligt med mørkebrune bånd og op til 4,5 cm i højden. Sneglen er nok de fleste steder oprindeligt udsat af mennesker. Den findes i Gladsaxe adskillige steder – og visse steder i meget stort antal. Den er fredet, men må gerne samles ind til egen fortæring og nogle betragter den som en delikatesse.

Vinbjergsneglen kan opnå en levealder på mindst 6-8 år og lever mest af grønne plantedele (f.eks. rød hestehov ved Bagsværd Sø) og nedfalden frugt, men kan dog fortære ådsler og forskelligt affald. Om vinteren overvintrer sneglen f.eks. under vissent løv efter at have lukket sit hus med en kalkforsegling.